

Norges Miljøvernforbund
Postboks 593
5806 BERGEN

Bergen den 6. desember 2019

Norges vassdrags og energidirektorat (NVE)
nve@nve.no

Norges Miljøvernforbunds høringssvar MTA for Bremangerlandet Vindpark AS.
<https://www.nve.no/konsesjonssaker/konsesjonssak/?id=80&type=A-6>

Her er Norges Miljøvernforbunds høringssvar på konsesjonspliktige endringer, miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) og detaljplan fra Bremanger Vindpark AS.

Bremangerlandet Vindpark AS er IKKE et enkeltvedtak

Etter Norges Miljøvernforbund (NMF) sin mening er størrelse, mengde, omfang og samlet belastning med alle bygde og konsesjonsgitte vindkraftverk, både regionalt og i landssammenheng nå blitt så høyt at dette for lengst har passert grensen for å kunne defineres som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

NORGES MILJØVERNFORBUND KREVER

- 1. Norges Miljøvernforbund aksepterer ikke lenger at vindkraftsaker defineres og behandles som enkeltvedtak, hverken i forvaltningen eller i departementene.**
- 2. Vi krever at alle avgjørelser i vindkraftsaker, inklusive anleggsplaner, i nye og gitte konsesjoner, skal behandles og vektas i sammenheng med andre bygde og konsesjonsgitte vindkraftverk, både i forhold til regional samlet belastning, samt også i forhold til nasjonal samlet belastning.**
- 3. Dette medfører at ingen beslutninger i vindkraftsaker skal fattes uten at det foreligger en ny oppdatert konsekvensutredning som også omfatter samlet belastning i forhold til andre bygde og konsesjonsgitte anlegg i regionen, samt også i forhold til nasjonal samlet belastning.**
- 4. I tillegg skal alle forhold som utredes vurderes opp imot internasjonale forpliktelser, herunder traktater, konvensjoner og også i forhold til FNs Bærekraftsmål.**
- 5. Omsøkte MTA plan for Bremangerlandet Vindpark AS avvises, samt at inneværende konsesjon og alle gitte tillatelser trekkes tilbake, samt at ny konsekvensutredning avkreves selskapet i tråd med punktene 1-4 ovenfor.**

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593 Tlf: 55 30 67 00
5806 BERGEN Faks: 55 30 67 01
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982 Org.nr. 871 351 082 MVA
Internett: www.nmf.no Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

BAKGRUNN

Samlet belastning

Man har frem til nå sett hvert av vindkraftverkene som et separat anlegg og dette har frem til dags dato vært det førende prinsippet i inneværende konsesjons- og saksbehandling. Med en voldsom rekke store og omfattende utbygginger og konsesjonsgitte anlegg i regionen og på landsbasis blir dette helt feil.

Et vindkraftanlegg er stort og omfattende, og innebærer store naturinngrep og konflikter. I tillegg har også antallet vindkraftverk skutt i været i det som ikke kan ses på som noe annet enn en ukontrollert konsesjonstildeling uten noen tilsynelatende form for plan eller samlet vurdering. Her synes det som målet har vært å tildele flest mulig konsesjoner, og vekting og begrunnelser for hvert anlegg synes svært inkonsekvent og uoversiktlig.

En må også tillegge at den nå forkastede Nasjonal Ramme for vindkraft var et forsøk på å se vindkraftutbygging i en samlet vurdering og plan. Det underliggende utredningsarbeidet og kunnskapsgrunlaget ble utferdiget under et relativt kort tidsrom. Det er på flere områder både mangelfullt og ufullstendig. Flere viktige felt er ikke utredet. Arbeidet med Nasjonal Ramme viser viktigheten av konsekvensutredninger også på regionale og nasjonale nivå.

Arbeidet med Nasjonal Ramme for Vindkraft har synliggjort behovet for at alle vindkraftanlegg må utredes i forhold til både regionale og nasjonale forhold, verdier og målsettinger. At Nasjonal Ramme for Vindkraft ble forkastet av regjeringen fjerner IKKE behovet for slike samlede regionale og nasjonale vurderinger for samtlige vindkraftverk og konsesjoner. Snarere tvert imot. Mengde, størrelse, omfang og samlet belastning med alle bygde og konsesjonsgitte vindkraftverk, både regionalt og i landssammenheng nå blitt så høyt at dette for lengst har passert grensen for å kunne defineres som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Vindkraftanleggene må derfor vurderes samlet og ikke separat hver for seg. For Bremangerlandet betyr det at vindkraftverket vil utgjøre en samlet belastning som må sees i sammenheng med omkringliggende bygde og konsesjonsgitte anlegg. En kan i første rekke nevne den store mengden anlegg som er bygget eller under utbygging i denne delen av Nord-Vestlandet. Blandt bygde anlegg kan vi nevne, Lutelandet vindkraftverk, Guleslettene vindkraftverk, Hennøy vindkraftverk, Mehuken, Stadtlandet m.m.

Vindkraftkonsesjoner er ikke lengre enkeltvedtak

Vindkraftkonsesjoner kan grunnet størrelse og omfang ikke lengre behandles som enkeltvedtak slik det er definert i forvaltningsloven. Et vindkraftverk består av veldig høye installasjoner som il alt overmål også plasseres på de høyeste og mest synlige stedene i landskapet. I forhold til landskapsnaturen vil en langs denne delen av kyststripen ikke kunne bevege seg mange steder uten at ett eller flere vindkraftanlegg er synlige. Kveld og natt med kraftige blinkende reflekslys. Hvem er det som har vedtatt at vi ikke lengre skal ha visuelt inngrepsfri natur og landskap langs denne delen av kysten? Problemstillingen nå er at dette ikke lengre kan sees på som et enkeltvedtak. Heller ikke som flere

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

separate enkeltvedtak. Bremangerlandet, såvel som alle andre vindkraftverk må nå, på grunn av den omfattende utbyggingen og konsesjonstildelingen behandles som en politisk sak, og følgelig

Å plassere vindkraftverk i de arktiske trekkfuglenes trekkruiter, slik tilfellet er for Sandskallen-Sørøya Nord er direkte uforsvarlig og også i strid med både FNs Bærekraftsmål og med inngåtte forpliktende traktater, og da i særdeles Bonn konvensjonen som skal verne og beskytte afrikanske-urasiaske trekkende vannfugl. De fleste arktiske trekkfugl på Svalbard står på denne lista som Norge har ratifisert og er forpliktet under. Også de andre to feltene, Utsira Nord og Sørlege Nordsjø II vil være i konflikt med både rødlistede og traktatfestet beskyttede afrikanske-urasiaske trekkende vannfugl.

Fjellet Steinbruegga over Oldeide på Bremangerlandet - Foto: Arnfinn Nilsen

Miljødirektoratet - Nasjonal ramme for vindkraft - Eksklusjonsrunde 3

I sitt innspill til Nasjonal Ramme for Vindkraft utredet Miljødirektoratet naturkvaliteter og verneverdier til alle de utpekte områdene. I det området der Bremangerlandet inngår ble hele Bremangerlandet markert som et eksklusjonsområde.

På oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) har Miljødirektoratet og Riksantikvaren levert løpende bidrag til NVEs arbeid med Nasjonal ramme for vindkraft. Denne rapporten er hovedleveransen og et vesentlig grunnlag for NVEs endelige anbefaling til OED. Det viktigste innholdet er en gjennomgang av de 43 analyseområdene som ble utpekt av NVE i etterkant av to innledende eksklusjonsrunder.

Ut fra ordlyden i oppdraget vårt fra KLD – "primært å definere hvilke områder som det av hensyn til miljø, ikke er akseptabelt at inngår i den nasjonale rammen" – har analysene vært rettet mot anbefalinger for en tredje eksklusjonsrunde. Anbefalingene er basert på systematisk vurdering av nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser, med særlig referanse rundskrivnet for innsigelser (T-2/16). Leveransen gir dermed en anbefaling på arealer som er klart uegnet for vindkraftutbygging, men er ikke noe klarsignal til bygging i øvrige deler av de 43 analyseområdene.

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1262/m1262.pdf>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593

5806 BERGEN

Skuteviksboder 24

Bank: 9521.05.71982

Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no**Region Sør / Øst**

Postboks 9261

Grønland

0134 OSLO

Tlf: 55 30 67 00

Epost: oslo@nmf.no**Region Nord-Norge**

Postboks 446

9255 TROMSØ

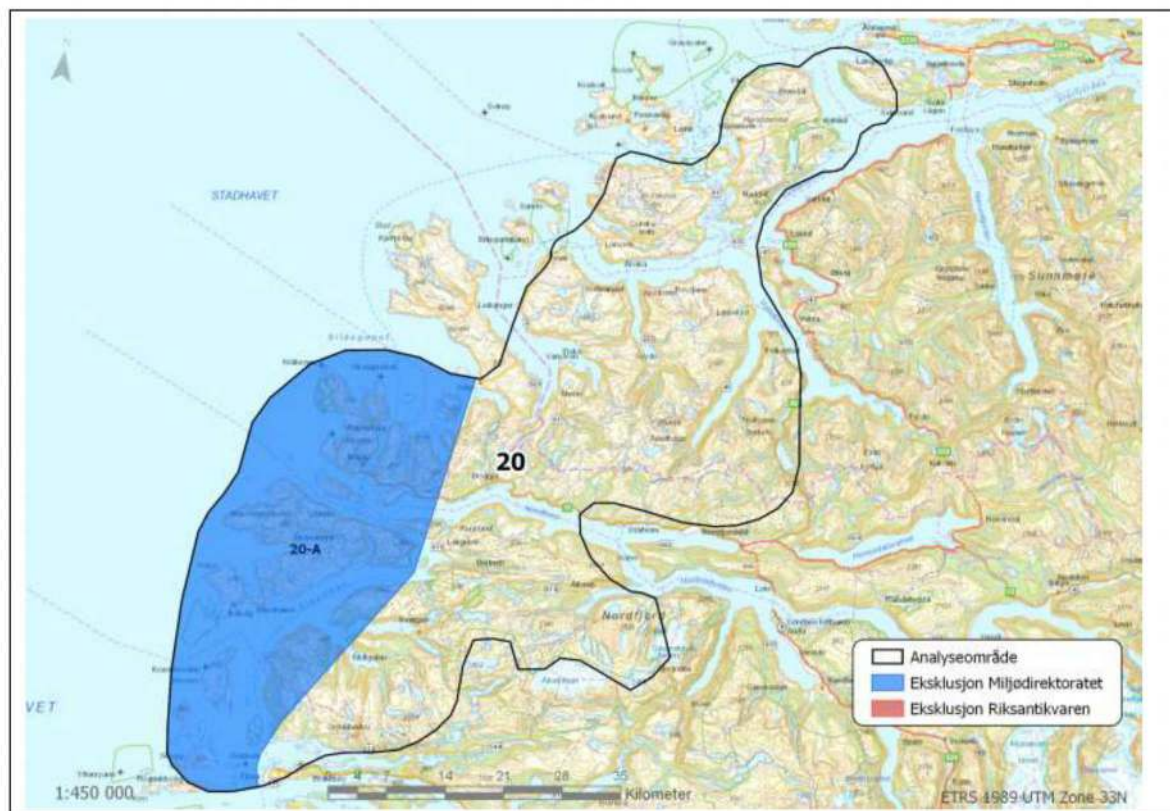
Tlf: 913 57 125

Epost: nord@nmf.no

Område 20: Ytre Nordfjord/Søre Sunnmøre

Areal: 3424 km²

Kommuner: Flora, Bremanger, Vågsøy, Selje, Vanylven, Volda, Sande, Herøy, Ulstein, Hareid, Sula, Eid

Nasjonal ramme for vindkraft – analyseskjema med innspill til eksklusjonsrunde 3

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1262/m1262.pdf>

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593

5806 BERGEN

Skuteviksboder 24

Bank: 9521.05.71982

Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261

Grønland

0134 OSLO

Tlf: 55 30 67 00

Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446

9255 TROMSØ

Tlf: 913 57 125

Epost: nord@nmf.no

Fugl og fugletrekk.

Bremangerlandet vindkraftverk må sees i sammenheng med andre bygde og konsesjonsgitte vindkraftverk. Når en får det hele bildet ser en klart at samlet belastning potensielt blir langt over bæreevnen for en rekke fuglearter. Dette gjelder både stedeagne fuglearter og for trekkfugl. Det er samtidig en kjensgjerning at store deler av fuglenes trekkruoter går i kystnære områder, som også inkluderer det området Tysvær vindpark er omfattet av. Den samlede belastningen av vindturbiner i fuglenes trekkorridor er allerede altfor høy langs store deler av vestlandskysten og nedover i ytre deler av Agderfylkene. Mange fugleartersom hekker i de nordlige delene av landet og på Svalbard trekker nedover langs hele kystlingjen fra Nord-Norge, forbi Trøndelagskysten, via hele Vestlandet, gjennom Agder-Fylkene før de flyr over til kontinentet. Dette gjør de to ganger i året, både sommer og vinter. Nær sagt samtlige vindkraftverk er plassert i eller tett på fuglenes naturlige trekkruoter. Dette er en viktig grunn til at ingen vindkraftkonsesjoner kan sees som enkeltvedtak, men må vurderes og behandles i forhold til samlet belastning, både i et regionalt og også i et nasjonalt plan.

Sannsynleg hovudtrekkruote for landtrekkande fuglar i Sogn og Fjordane, basert på føresetnadene på førre side. Dei grå ovalane viser trekkområde stadfesta av fugleradar.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

I Fylkesmannen i Vestlands klage på Lutelandet vindkraftverk av 19.08.2019 skriver de bl.a.

*Umoglege krav om regional og nasjonal påverknad på bestandsutvikling for fugl
I vedtaket av 28.6.2019 med godkjenning av MTA-plan for Lutelandet vindkraftverk står dette i del 4.6.1:*

«NVE mener derfor at tiltaket alene ikke vil ha betydning for den regionale eller nasjonale bestandsutviklingen av truede og sårbare fuglearter, jf. naturmangfoldloven § 5. Førre-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse». Det har blitt ei standardformulering i vindkraftsaker at det ikkje er nødvendig med spesielle omsyn til fugl dersom NVE meiner at eit vindkraftverk ikkje påverkar «regional eller nasjonal bestandsutvikling».

Det same kjem fram i framlegget til Nasjonal ramme for vindkraft (NVE-rapport 12-2019). Der står det at «I framtidig konsesjonsbehandling av vindkraftverk vil NVE ta utgangspunkt i om vindkraftverk kan medføre virkningar på nasjonalt eller regionalt bestandsnivå for arter som er sårbare for vindkraftutbygging. Vi meiner det ikke bør etableres vindkraftverk dersom utbyggingen medfører at sårbare arter blir ytterligere truet eller at muligheten til å nå forvaltningsmålene reduseres». Det er uklart kva som meinast med artar som er sårbare for vindkraftutbygging, men det blir nemnt seinare at «NVE meiner at tiltak som kan påvirke den nasjonale eller regionale bestandsutviklingen for arter som er oppført på rødlista, i hovedsak bør unngås».

Dette utløyser i praksis eit krav om å påvise at eit vindkraftverk vil få verknader på regionalt eller nasjonalt nivå før NVE vil vurdere omsyn til fugl. Fylkesmannen meiner at eit slikt krav vil vere umogleg å oppfylle, av fleire grunnar. Svært mange fugleartar har allereie i mange år hatt ei svært negativ bestandsutvikling, både på regionalt og nasjonalt nivå. Men det er også godt kjent at fuglebestandane i Europa generelt er i nedgang. European Bird Census Council (EBCC) publiserte i 2018 ein rapport («State of common european breeding birds 2018») som viser at alle dei 170 undersøkte artane under eitt viste ein tilbakegang på 15 % sidan 1980. Mange av artane i tilbakegang er vanlege trekkfuglar på våre kantar. Noreg har også deltatt i undersøkingar i regi av EBCC, og m.a. blei det i 2018 publisert ein rapport om bestandutviklinga for fjellfuglar i 12 europeiske land («Declining population trends of European mountain birds») der det m.a. går fram at tilbakegangen er større i Fennoskandia enn i dei fleste andre undersøkte regionane.

Når ein legg til at ein av tre norske fugleartar er i så sterk tilbakegang at dei har hamna på raudlista, og at tilbakegangen skuldast faktorar som verkar både nasjonalt og internasjonalt, korleis skal ein klare å skille ut kor stor del av denne tilbakegangen som kan skuldast vindkraftverk? I tillegg kjem at vi sjølvsagt ikkje har oversikt over samansettinga av fugletrekket verken når det gjeld artsfordeling gjennom sesongen eller kor mange individ av kvar art det dreier seg om. I praksis er det umogleg å vurdere kor stort bidrag eit vindkraftverk gir i høve til andre faktorar når det gjeld å «medføre at sårbare arter blir ytterligere truet eller at muligheten til å nå forvaltningsmålene reduseres». I tillegg tar det tid å registrere bestandsendringer, og vi har ikkje kartleggingsprogram som er detaljerte og omfattande nok for relevante fuglegrupper. Sjølv for ein så godt studert art som fiskemåsen tok det 15 år frå bestandsnedgangen tok til for alvor før arten fekk plass på raudlista.

NVE sitt krav om å dokumentere verknader på regionalt eller nasjonalt bestandsnivå må på

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

dette grunnlaget seiast å vere urimeleg. Det finst heller ikkje forskning som seier noko om kollisjonsrisiko for landtrekkande (og hovudsakeleg natttrekkande) fuglar langs Vestlandskysten i møte med vindkraftanlegg.

Med tanke på at det no er påvist at det vil passere millionar av trekkfuglar gjennom vindkraftanlegg i Sogn og Fjordane, og at også Lutelandet etter alt å døme er plassert i denne trekkleia, er det nødvendig å ta paragrafane i naturmangfaldlova del II meir alvorleg.

Kilde:

Fylkesmannen i Vestland – Klage på godkjenning av miljø-, transport- og anleggsplan for Lutelandet vindkraftverk i Fjaler kommune i Sogn og Fjordane

http://www.birdlife.no/innhold/bilder/2019/08/27/6273/klage_pa_godkjenning_av.pdf

Hvordan vindturbiner dreper

En vindturbin er ingen naturlig predator hvis populasjon hovedsakelig reguleres basert på tilgjengeligheten av et byttedyr. Den er en mekanisk innretning som ikke skiller mellom hverken art eller årstid. Dødsårsakene kan hovedsakelig deles inn i fire kategorier.

1. Direkte kollisjon med fast installasjon,
2. Direkte treff fra et turbinblad i bevegelse,
3. Fysisk skade med senere død,
4. Barotrauma som resultat av plutselige trykkendringer rundt turbinbladene.

Barotrauma som resultat av plutselige trykkendringer rundt turbinbladene

Barotrauma er interne skader som kan oppstå ved trykkforskjeller mellom kroppens innside og omgivelsene. I et vindturbinanlegg er det store og voldsomme trykkendringer rundt et turbinblad i fart. Det er uvisst hvor mange fugl og flaggermus som får fatale skader av å komme i nærheten av disse voldsomme trykkendringene, men senere studier viser at flaggermus og mindre fuglearter kan være utsatt. Man har funnet mange individer som er drept uten å ha noen tegn til ytre fysiske skader, men som ved obduksjon viser lungekollaps. Her kan det også ligge mørketall ettersom fugl kan påføres skader som ikke gir en momentan død, men der fuglen dør på et senere tidspunkt og sted enn der skaden oppstod.

Flaggermus ikke utredet for vindkraftverket

I Norge har vi tolv flaggermusarter, fem av dem er truet. Flaggermus er fredet i Norge og i alle andre europeiske land.

Alle flaggermus er fredet

*Flaggermus er fredet i alle europeiske land, men det er **nødvendig å beskytte og forvalte oppholdssteder.***

*Flaggermus i Norge er **fredet og beskyttet.** Det er derfor forbudt å drepe, skade eller fange*

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

flaggermus, eller holde dem i fangenskap.

Bonnkonvensjonen – Eurobats

Eurobats er avtalen for vern av europeiske bestander av flaggermus. Gjennom avtalen arbeider flere land for å identifisere viktige tiltak for å ta vare på flaggermus, kartlegge status og trender i ulike populasjoner og studere trekkmonster. Avtalens handlingsplan lister opp prioriterte tiltak. Norge har vært medlem siden avtalen trådte i kraft i 1994.

Bernkonvensjonen og flaggermus

*Norge har sluttet seg til Bernkonvensjonen. Konvensjonen ble opprettet i 1979, og den ble underskrevet av Norge i 1986. **Formålet er å bevare ville arter av dyr og planter samt deres leveområder i Europa.***

Konvensjonen innebærer fredning og beskyttelse av alle flaggermusarter i Norge.

Miljødirektoratet har forvaltningsansvaret

Miljødirektoratet er det nasjonale forvaltningsorganet for flaggermus i Norge. Fylkesmannen har det regionale ansvaret. Norsk Zoologisk Forening er vår hovedsamarbeidspartner i spørsmål knyttet til flaggermus både når det gjelder tiltak for å ta vare på flaggermus, kunnskap generelt og rådgivning.

Flaggermusartene og deres leveområder skal forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares.

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/flaggermus>

Stor dødelighet for flaggermus i forbindelse med vindturbiner

Det er flere forskningsrapporter som har sett nærmere på flaggermus og dødelighet i vindturbiner.

Dr. Robert Brinkmann (2006) "Survey of possible operational impacts on bats by wind facilities in Southern Germany". Studiene foregikk rundt vindturbiner i Freiburg, Sør-Tyskland i perioden 2004-2005. Undersøkelsene bestod både av jevnligte feltundersøkelser og med termisk kamera.

- A total of 50 bat carcasses were found, 45 during the systematic fatality searches and five more during extra searches. When comparing the results from the eight turbines that were searched in both years, the numbers differ significantly between the years: in 2004, 31 carcasses were found whereas in 2005, with the same search intensity, only 10 were documented.

*- Apart from bats, only nine bird carcasses were found: three House Martins (*Delichon urbica*), three Swifts (*Apus apus*), one Alpine Swift (*A. melba*), one Goldcrest (*Regulus regulus*) and one Melodious Warbler (*Hippolais polyglotta*). **Overall, five times as many bats were found.***

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

- **Average searcher efficiency** in the different ground coverage classes was: 84% in open areas, 77% in overgrown areas and 40% in heavily overgrown areas. The carcass removal rate differed between the sites; the average though for all experiments was rather high. For a five-day interval the average was 58.8%.

- Considering the searcher efficiency, the carcass removal rate and an area factor describing the relation of searchable to non-searchable area in a 40 m radius, it is possible to estimate the actual number of dead bats from the number of bat carcasses found. This projection results in 335 bats for the 16 turbines regularly checked in 2004 with a variation of the carcass removal rate from a minimum of 269 to a maximum of 446 bats. **This equals 20.9 bats (16.6 - 27.9) per turbine. For the turbines surveyed in 2005, a total of 95 collision fatalities (75 - 125) were projected, which equals 11.8 bats (9.4 - 15.6) on average per turbine.** Survey of possible operational impacts on bats by wind facilities in Southern Germany II

The examination of the bat carcasses showed that some of the bats had broken wings or obvious head injuries. Other bats showed signs of skull fractures. The dissection proved that most bats had internal injuries which were beyond doubt of traumatic origin. The results of these examinations lead to the only plausible conclusion, that the bat fatalities are in causal relationship to wind turbines.

<https://tethys.pnnl.gov/sites/default/files/publications/Brinkmann-2006.pdf>

Flaggermus på Bremangerlandet

Analyseområdet vurderes som gjennomgående attraktivt for flaggermus og dermed med stort potensial for funn, basert på høydemodell og terreng. Særlig gjelder dette øyer og odder ut mot havet (eks. Hovden, **Bremangerlandet, Måløy og Frøya). Området brukes av trekkende trollflaggermus og deler av analyseområdet kan være viktig trekkvei for denne arten (Stadlandet, men også flere andre områder). Også stor-/skimmelflaggermus er påvist ytterst på kysten like nord for området og man kan forvente at disse også vil dukke opp innenfor analysearealet. Registreringer av disse artene er også langs Vardalsfjorden og rundt Volda. Forventet samlingspunkt for trekkende flaggermus som kommer over Strynefjellet fra Ottadalen, i tillegg til flaggermus som kommer sørfra oppover langs kysten.**

Ref. Miljødirektoratet - Nasjonal ramme for vindkraft - Eksklusjonsrunde 3
<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m1262/m1262.pdf>

KRAV:

Også konsekvenser for de forskjellige artene av flaggermus må utredes som et beslutningsgrunnlag for Bremangerlandet Vindpark. Ikke bare i forhold til Bremangerlandet Vindpark, men også i forhold til samlet belastning medtatt andre vindkraftverk (i drift, under bygging og konsesjonsgitt) i regionen, og også vurdert opp mot nasjonale bestander og forpliktende konvensjoner (Bonnkonvensjonen, Bern konvensjonen, samt oppfyllelsen av FNs bærekraftsmål, spesielt delmål 15).

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Tvilsom og manglende klimagevinst

Miljøvernforbundets tredje premiss for god forvaltning sier at:

Premiss 3 - Klima og energi

Klimaproblematikken må løses med de beste tiltak. En god løsning kan ikke være belastende for det problemet den skal løse.

Flere av vindkraftanleggene på land har en tvilsom klimagevinst der klimabelastningen er stor og der det i beste fall vil ta flere år for å nedbetale det det har kostet av CO₂ å produsere, frakte, sette opp og drifte vindturbinene. Det er store klimakostnader forbundet med alt fra gruvedrift (diesel), raffinering, smelting og produksjon av deler (ofte kullkraft), frakt med skip over lange avstander (tungolje), anleggsarbeid med store mengder diesel over en lang anleggsperiode m.m.

<https://www.nmf.no/2019/10/20/miljomagasinet-2019-1-vindkraft-tilgjengelig-for-nedlasting/>

Stor del av Bremangerlandet inklusive tilkomstveier er på myr

Rambølls utredning av veibygging på myr er en forenklet klipp-og-lim fra en skotsk rapport "Floating Roads on Peat: A Report into Good Practice in Design, Construction and Use of Floating Roads on Peat with particular reference to Wind Farm development in Scotland' Prepared by Forestry Civil Engineering, Scottish National Heritage, August 20102"

<https://www.roadex.org/wp-content/uploads/2014/01/FCE-SNH-Floating-Roads-on-Peat-report.pdf>

Den skotske rapporten har flere utfordringer om Rambøll har utelatt, som stiler den praktiske gjennomførbarheten i et underlig lys.

Mye bra forklaringer på hvordan undersøkelser og bygging skal foregå med geogrid stabiliseringsmatter, buk av tømmer/kvist/ stubber som underlag, teknikker for drenering etc. Ingen ting om tap av CO₂.

Problemet med flytende veier er bl.a:

Lang byggetid, fordi det tar tid for myren å stabilisere seg under veidekket. Kan ta opp til 100 dager. I 3 av 4 case-studier av vindfarmer Appendix. s. 68-75 var det ikke mulig å monitorere myren under veiene, og dermed var det også vanskelig å se hvordan veien hadde innflytelse på vanngjennomstrømming. Målsettingen med å bygge flytende veier, er at det ikke skal forandre vansen i myren.(SUDS)

s.5-8 Det er kritisk med øket vektbelastning på myra.

s. 9 Det har vært vanlig med manglende planlegging av adkomstveiene i vindanlegg i myr.

s.13 Kontinuerlig monitoring av veier i myr kreves.

s. 14 Krav til langsom bygging kan gjøre at tidfrister kan bli for korte for en forsvarlig bygging.

Anbefalt 50 m/dag i godt vær, 25 m/dag i regn.

Vinterbygging er ikke anbefalt, best med tørr sesong.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

s. 19. Myren må testes hver 50 meter langs veien.

s 22 Geogrid i PVC skaper et forurensingsproblem, det er ikke nevnt noen gjenbruksløsning /dekommisjonering.

s. 26 Bruk av geogrid/stabiliseringsgitter i flytende veier krever høy presisjon på kjøring, med minst 50 cm klaring til siden av veien. Anbefaler 25 t dumpere istedet for 35 t. Dette gjør det mindre effektivt i anleggserioden.

s. 29 sidehelling over 5% er kritisk med geogrid.

s. 60 Flytende vei forandrer vegetasjonen i en avstand på 15 meter på hver side av veien. (Vi antar at det skjer en uttørring, og dermed CO2-utslipp.)

En flytende vei vil synke 20-40 cm, og vil måtte kreve påfyll av toppdekke. Dette vil skape ustabilitet, og må gjøres langsomt, slik at myren ikke komprimeres for raskt.

Konklusjon:

Flytende veier tørker ut myren, og gir et utslipp av CO2.

Det er omtrent umulig å opprettholde vannspeilet på begge sider av veien.

s. 37 8.2 Kravet om ikke å gjøre noe for å opprettholde eksisterende vannbalanse er umulig.

s. 37 8.3 SUDS Sustainable Drainage System er ikke mulig å overholde.

Flytende veier fører også til et tap av karbonlager i myr.

<https://www.roadex.org/wp-content/uploads/2014/01/FCE-SNH-Floating-Roads-on-Peat-report.pdf>

En klassisk sak der et vindkraftverk ikke har gjort god nok jobb for å stabilisere myren.

<https://www.thejournal.ie/ireland-fined-eu-court-of-justice-wind-farm-4887792-Nov2019/>

Les også om klimatall for vindkraft i forskjellige naturtyper i Miljømagasinet 1-2019.

<https://www.nmf.no/2019/10/20/miljomagasinet-2019-1-vindkraft-tilgjengelig-for-nedlasting/>

Hva blir klimaeffekten av denne ekstra kraftproduksjonen?

Norge har gjennom en årrekke hatt en betydelig netto krafteksport til Europa. Både Statkraft og Statnett mener vi har nok strøm, også til å gjennomføre elektrifiseringen i årene fremover.

– Våre analyser er på linje med Statkraft. Vi er enige om at det bygges ut nok kraftproduksjon i Norge til å dekke forbruket, selv med mer elektrifisering i lang tid fremover, skriver kommunikasjonssjef i Statnett, Irene Meldal i en epost til NRK.

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00

Faks: 55 30 67 01

Org.nr. 871 351 082 MVA

Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

Nok strøm til elektrifisering

Norge vil trenge mer strøm når stadig flere biler, båter og busser blir elektrifisert.

– *Selv med en offensiv elektrifisering vil Norge ha et kraftoverskudd. Det er veldig fint med et kraftoverskudd hvis vi kan bruke det til å elektrifisere transport og industri. Det vil kutte klimagassutslipp, sier kommunikasjonssjef i Statkraft, Torbjørn Steen.*

<https://www.nrk.no/trondelag/statkraft-mener-norge-har-nok-kraft-1.14548616>

Når vi både er selvforsynt med kraft og også har et årlig netto kraftoverskudd som eksporteres til utlandet, vil derfor alt som bygges ut av kraft nå derfor gå til eksport. Med de ekstremt høye klimakostnadene ved fremstilling og drift blir derfor spørsmålet om det i det hele tatt gir noen reell klimagevinst utenfor landets grenser? Professor i samfunnsøkonomi ved NTNU, Anders Skonhøft besvarer dette spørsmålet ganske klart og tydelig (Miljømagasinet 1/2019 side 10-11).

Klimavirkningen i EU av norsk vindkraft er ifølge NVE omtrent én til én – eksport av én TWh vindkraft kutter «skitten» EU-kraft like mye. Beregningene er ikke troverdige.

At norsk vindkraft skal gi reduksjon av utslipp fra kullkraftverk i Tyskland og Polen medfører nok ikke riktighet. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ønsker mer landbasert vindkraft i Norge. Det fremgår av den rammeplanen NVE la frem i begynnelsen av april. Et hovedargument er at vindkraftutbygging i Norge gir reduksjon av klimagassutslipp i EU-landene.

Andre argumenter er at norske vindressurser er blant de beste i Europa, og at utbyggingskostnadene har gått ned og vind er nå blitt bedriftsøkonomisk lønnsom. De to siste argumentene er riktige. Kostnadene har gått ned fordi turbininstallasjonene er blitt dramatisk mye større. Men at norsk vindkraft skal gi reduksjon av utslipp fra kullkraftverk i Tyskland og Polen medfører nok ikke riktighet. Grunnen er at utslipp av klimagasser fra energiproduksjon er regulert gjennom kvotesystemet i EU, som Norge også er tilsluttet. NVE, i motsetning til lobbyistorganisasjoner som Norwea og Zero, erkjenner riktignok kvotesystemet, men viser til egne simuleringsberegninger hvor årlig eksport av norsk vindkraft på én terawattime (TWh) vil redusere det årlige kvotetaket i EU med 0,5 millioner tonn CO₂.

Det betyr at én TWh norsk vindkraft reduserer klimagassutslippene fra EUs ikke fornybare elektrisitetsproduksjon tilsvarende omtrent én TWh. Det er en formidabel effekt. Men det gis ingen troverdig forklaring på hvordan dette kan skje.

Innenfor kvotesystemet (EU ETS) settes det et kvotetak («cap») på hvor mange tonn klimagasser som kan slippes ut fra kvotepliktig sektor hvert år. Energisektoren, samt viktige industrisektorer som sement og tungindustri, tilhører kvotepliktig sektor, og rundt 45 prosent av klimagassutslippene i EU kommer herfra. Kvoter gis bort til konkurranseutsatte industribedrifter for å unngå såkalt karbonlekkasje, og kvoter auksjoneres bort. Disse kan så igjen selges og kjøpes innenfor hele den kvotepliktige sektoren, og det dannes et marked for kvoter.

Det er kvotetaket som bestemmer årlig utslipp, mens kvotetaket, sammen med kjøp og salg av kvoter, gir kvoteprisen. Utslipet kan kun reduseres hvis kvotetaket reduseres.

<https://www.nmf.no/2019/10/20/miljomagasinet-2019-1-vindkraft-tilgjengelig-for-nedlasting/>

Samtidig så må det reelle effekttapet i overføringsnettet fra produksjonssted til forbruker i Europa beregnes. Her forsvinner det betydelige mengder kraft når kraftproduksjonen foregår langt borte fra forbrukerne. Når det nasjonale kraftbehovet er dekket, også i de kommende årene med større elektrifisering så er det avstanden fra kraftproduksjon og til den reelle forbruker i eksportmarkedet som må legges til grunn for beregningene. Med en allerede tvilsom klimagevinst og lang avstand til den reelle forbrukeren blir dette enda mindre fornuftig, og i et

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

klimaperspektiv vil faktisk null-alternativet ved ikke å bygge ut gi en samlet bedre klimagevinst enn store og ekstremt kostbare vindkraftutbygginger.

Hvor er samfunnsnyttene?

Norge har naturgitte fordeler som har gjort oss rike på ressurser som vi har et særskilt ansvar for å forvalte og ta vare på, også for kommende generasjoner.

Kongeriket Noregs grunnlov § 112.

Alle har rett til eit helsesamt miljø og ein natur der produksjonsevna og mangfaldet blir haldne ved lag. Naturressursane skal disponerast ut frå ein langsiktig og allsidig synsmåte som tryggjer denne retten òg for kommande slekter.

Borgarane har rett til kunnskap om korleis det står til med naturmiljøet, og om verknadene av planlagde og iverksette inngrep i naturen, slik at dei kan tryggje den retten dei har etter førre leddet.

Dei statlege styresmaktene skal setje i verk tiltak som gjennomfører desse grunnsetningane.

Norge er usedvanlig rikt på naturressurser men som vi tydeligvis er så fattige at vi ikke har råd til å ta vare på, eller forvalte dem på en god måte. Er Norge et fattig land?

Bonn konvensjonen

- Avtale om vern av afrikanske-urasiatiske trekkende vannfugl

<https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1996-08-15-25?q=bonn%20konvensjonen>

Bern konvensjonen

- Konvensjon vedrørende vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder

<https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1979-09-19-1?q=bern%20konvensjonen>

FNs Bærekraftsmål

Mål 15. Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold

15.1 **Innen 2020** sikre bevaring, gjenoppretting og bærekraftig bruk av ferskvannsbaserte økosystemer og tjenester som benytter seg av disse økosystemene, på land og i innlandsområder, særlig skoger, våtmarker, fjell og tørre områder, i samsvar med forpliktelser i henhold til internasjonale avtaler

15.4 **Innen 2030** sikre bevaring av økosystemer i fjellområder, herunder deres biologiske

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593
5806 BERGEN
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982
Internett: www.nmf.no

Tlf: 55 30 67 00
Faks: 55 30 67 01
Org.nr. 871 351 082 MVA
Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

mangfold, slik at de skal bli bedre i stand til å yte viktige bidrag til en bærekraftig utvikling

15.5 Iverksette umiddelbare og omfattende tiltak for å redusere ødeleggelsen av habitater, stanse tap av biologisk mangfold og **innen 2020** verne truede arter og forhindre at de dør ut

https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/utviklingssamarbeid/sdg_oversikt/id2505654/

Energiloven

§ 10-3. (Overtredelse av vilkår og pålegg), 4. ledd;

Dersom konsesjon er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning, eller konsesjonæren overtrer denne lov eller bestemmelser eller pålegg gitt i medhold av loven, kan konsesjonen trekkes tilbake.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1990-06-29-50/KAPITTEL_10#%C2%A710-3

Norges Miljøvernforbund krever at omsøkte MTA plan avvises og ny konsekvensutredning i tråd med våre krav øverst i denne høringsuttalelsen.

Med miljøvennlig hilsen
Norges Miljøvernforbund

Kurt Willy Oddekalv - Leder

Arnfinn Nilsen - Saksbehandler

Anders Løberg - Saksbehandler

Norges Miljøvernforbund

Hovedkontor:

Postboks 593 Tlf: 55 30 67 00
5806 BERGEN Faks: 55 30 67 01
Skuteviksboder 24
Bank: 9521.05.71982 Org.nr. 871 351 082 MVA
Internett: www.nmf.no Epost: nmf@nmf.no

Region Sør / Øst

Postboks 9261
Grønland
0134 OSLO
Tlf: 55 30 67 00
Epost: oslo@nmf.no

Region Nord-Norge

Postboks 446
9255 TROMSØ
Tlf: 913 57 125
Epost: nord@nmf.no

